

A KÓROS SOVÁNYSÁG

Úgy tartják, minden korszaknak megvannak a maga betegségei. A modern kor emberét fenyegető második leggyakoribb betegségcsoport a pszichés betegségeké. Az anorexia nervosa azonban az egyik leggyakoribb halálos kimenetelű pszichés zavar, teljes gyógyulás szinte sosem következik be. A pszichológusok egy része szerint a modern társadalmakban, a fejlett országokban azért fordulnak elő ilyen nagy számban mentális betegségek, mert a családnevelő, szocializáló szerepét a média vette át.

1. rész

A szociológusok szerint a televízió nagyban alakítja az emberek világszemléletét, viszont nem tölt be nevelő szerepet. A modern társadalom tagjai a tévéből, a rádióból, az újságból stb. kapott információkat értelmezni és rendszerezni tudják.

A média központi szerepet tölt be az emberek életében, ezt figyelembe kell venni az evészavarok tanulmányozásakor, mindamellett egyértelmű, hogy nem minden felelősség hárítható a televízióra vagy az internetre.

Az étel központi szerepet tölt be az emberek életében, de a jelentése megváltozott. Az „életadó táplálék” jelentést felváltotta egy veszélyes, bármelyik pillanatban ellenünk forduló rémkép. A modern emberek nagy részének negatív kapcsolata van az étellel. Rettegünk az elhízástól, a tartósítószerektől. Azt persze nem tudjuk utólag vizsgálni, hogy valóban mostanában vált-e „veszélyforrássá” az élelmiszer, vagy csak most kapott ekkora visszhangot. Sokan gondolják úgy, hogy az *anorexia nervosa* kialakulása betudható a reklámokban és a magazinok címlapján látható temérdek mennyiségű, „tökéletes” nőt ábrázoló képnek. Elgondolkodtató azonban, hogy mára már olykor nyolcéves gyerekeknél is diagnosztizálják ezt az evészavart, ami alapján feltételezhetjük, hogy korántsem csak egy divatos betegségről vagy csupán túlzásba vitt fogyókúráról van szó. Az anorexia vizsgálatakor végig szem előtt kell tartanunk, hogy komplex betegségről van szó, és kialakulásában sok kü-

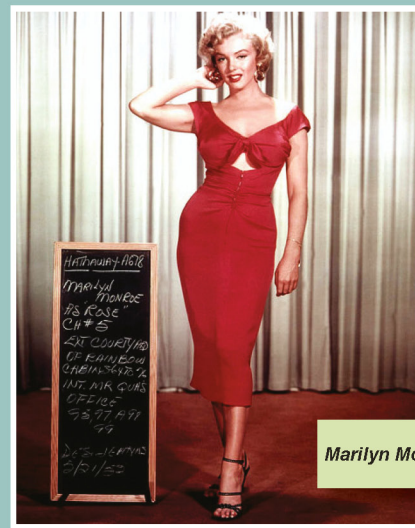
lönböző tényező vesz részt, amelyek közül nem emelhető ki a média, mint a betegséget kiváltó ok.

A testkép a saját külsőnkéről alkotott képet jelenti. Minden ember rendelkezik testképpel, amely biológiai, pszichológiai szociális és kulturális hatásoknak is ki van téve. A testkép kialakulását befolyásolhatja továbbá az emberek személyisége és a saját tapasztalataik. A testkép (angolul: body image) kifejezést először Paul Schilder osztrák neurológus és pszichoterapeuta használta, a *The Image and Appearance of the Human Body* (1935) című könyvében. A test szépségére mindig is nagy hangsúlyt fektettek az emberek. Az ideális testkép a történelem során mindig más és más volt, viszont az a közös a különböző korok ideáljaiban, hogy azok mindig is kulcsszerepet játszottak az emberek életében. Ma már teljesen mást értünk az ideális emberi test alatt, mint például a középkorban. Az emberek saját testképét főleg az befolyásolja, hogy a társadalom miként itéli meg a tökéletes külsőt. Ehhez képest jelenik meg valakiben a pozitív vagy negatív testkép. Gyakran előfordul, hogy a saját testről kialakult testkép eltér a másokban kialakult testképtől, vagyis attól, ahogyan az adott személyt látják, megítélik.

A leggyakoribb a negatív testkép (például hogy valaki kövérnek tartja magát), ami már gyerekkorban kialakulhat. Ez később komoly problémák, betegségek (depresszió, anorexia, bulimia) forrása lehet. A negatív testkép az egyik legfőbb oka annak, hogy valaki változtatni akar a tes-

tén, akár fogyókúrával, akár plasztikai sebészeti beavatkozással. Kutatások sora mutatja, hogy a fogyni akaró férfiak és nők körében általános ez a jelenség.

A testképzavar egyik legfőbb kiváltó oka a negatív testkép. A szakemberek a nyolcvanas évek óta egyre több testkép- és evészavart je-

Marilyn Monroe

gyeznek fel. A testképzavaros emberre jellemző, hogy rögeszmés és aggasztó gondolatai vannak a testi hibáival kapcsolatban. Nem tudja helyesen megítélni a saját testét, azt, hogy mi a normális, és azért, hogy egy természetellenes ideálhoz hasonlítson, az egészségére ártalmas szokásokat vesz fel, sőt gyakran önsanyargató életmódot folytat. Az efféle zavarokkal küzdő emberekre jellemző a megszállottság és a kényszeresség, a szociális elszigetelődés, ugyanakkor a fokozott megfelelési vágy. A hibás viselkedés elhagyása

esetén beteges lelkifurdalás jelentkezhet. Ilyen viselkedésviárok például a bulimia nervosa, az izomdiszmorfia, a fatorexia és az anorexia nervosa.

A történelem során az ideális test folyton változott, mindig más volt a divat, ahogyan napjainkban is. A cél mindig is az elvárásoknak való megfelelés volt. Az őskorban kívánatosabb volt az, aki szívósabb vagy termékenyebb volt, ezért ezeknek a tulajdonságoknak volt nagy jelentősége. Ezt bizonyítandó elég, ha a willendorfi Vénusz alakjára gondolunk, amely a gömbölyded csípőt és a mellet hangsúlyozza. Az ókori egyiptomiak minél jobban ki akartak tűnni. Mindig hangsúlyosan festették magukat, a nők gyakran istennőként szerettek volna tündökölni. Átlátszó ruhákat hordtak, és volt, hogy meztelen volt a mellük. A férfiak körében a széles váll és keskeny

aki elcsábította Ádámot, és bűnbe vitte az emberiséget, és Szűz Máriát, aki örökké a tisztaságot, az erkölcsösöget, erényessöget képviselte.

A reneszánszban Olaszország diktálta a követendő példát. A férfiaknál Dürer és Da Vinci szemlélete jelentette az ideálist, ami ovális arcot, magas homlokot, egyenes és keskeny orrot, és pici száját jelentett. A nő szépsöget szintén szabályok közé lett zárva, mégpedig számszerűen: a hölgyeken három fehér (arcbőr, fogak, kéz), három piros (ajak, orca, köröm), és három fekete (szem, szemöldök, szempilla) elem kellett, hogy legyen. A barokkban az ideális nő gömbölyded volt, azonban mégis keskeny derekú. A kövérsöget azt jelképezte, hogy jó módúan él az illető, a darázsderék pedig fűző segítségével volt elérhető.

Később, a romantikában nadragulyát, atropint, maszlagot használtak a „szép tekintet” eléréséhez, ez kölcsönözte a pupilláknak azt a misztikus mélysöget és különös mozdulatlansöget, csillogást, mellyel tüzes és szenvedélyes természetüket akarták kifejezni. Ekkor az ideális nők darászderekúak voltak, s testük olyan rugalmas és karcú volt, akár az orsó. Angyali törekenységüket könnyed, fehér muszlinnal hangsúlyozták ki.

A XX. század közepén, 1950–1970 között tűnt fel Marilyn Monroe és Bridget Bardot, akik jelzik az új szépsögetfelföget, aminek lényege a fiatalsöget kultusza. 1960-ban tört be a divatikon Twiggy, akinek a neve egyet jelentett a soványsögettel. A nyolcvanas években a hangsúly a tökéletessögetre került; Elle Mac Pherson a tökéletes testű nő: izmos has, hosszú lábak, barna bőr. Innentől a szépsöget és a táplálkózás kapcsolata

felértékelődik. A szépsöget ekkor már kíméletlen verseny. A divat is rövidnadrágot és szűk felsőt ír elő, ezzel nagyot lendít a plasztikai sebészlet fejlődésén. Bármilyen megrendelhető: zsírleszívás, kollagén fecskendezése az ajkakba stb. Egyre nagyobb hangsúlyt fektetnek az esztétika és étrend kapcsolatára.

1990–2000 között a kifutók új szenzációja Kate Moss volt. Kevésbé ragyogó, inkább dekadens alkat. A 170 centis, 44 kilós lány felforgatja a szépsögetről vallott eddigi nézeteket. A kábítószertfüggőkre emlékeztető csontsoványsöget az új, botrányos szépsögetszemély legjellemzőbb vonása. A cernavékony lányok remekül beleillenek a zenei élet előterébe került legmodernebb trendekbe.

2006. november 15-én anorexiában meghalt egy brazil modell, Ana Carolina Reston. Tizenhárom éves korában állt először a kamerák elé, utoljára egy Armani-katalógushoz készítettek vele felvételeket.

**BOHÁK ANITA
TÁBORI LILLA
BÉNYI REBEKA**

Következik: *Az anorexia mint betegség*

A dolgozat a Semmelweis Egészsögetbiológiai Középiszkolai Tanulmányi Verseny keretében született 2015-ben. A szerzők a Pápai Református Kollégium Gimnáziuma és Művészeti Szakközépiszkolája tanulói.

Twiggy

Kate Moss

derék volt a divat. Emellett a nők a szemükbe atropint cseppentettek, hogy vonzóbbak legyenek.

Az ókori görögök előnyben részesítették a természetessöget. Egysöget női ideál nem nagyon létezett, csupán az akkori, görög istennőkről formált szobrok tanúskodnak az elfogadott testképről. A férfiak szépsögetideálja pedig Apollón ábrázolásai voltak.

A középkorban a fényűzés eltűnt az emberek életéből. Mindenki szögyenlős volt, sminkelni kizárólag a kéjhölgyeknek volt szabad. Két női alak létezett csak, mégpedig Éváé,